

עין משפט‏
גד מצוה

כמו:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

- ↑ (גיטין לג.) [לח:];
- ↑ [פי' חוס' לקמן לא:];
- ↑ (ד"ה של), א) [לקמן לא:];
- ↑ [לקמן לב: לו:]; מנחות
- ↑ (לעיל כו: וז"ל);
- ↑ (רש"ל מ"י, ו) בס"א:;
- ↑ (גוס, ח) [לקמן לא:];
- ↑ (ב"מ טס"ף: ושפ"ה, ו) [ז"ל ליחן];

תורה אור השלם

- ↑ וְהָעִנִּים יִירָשׁוּ אֶרֶץ וְהִתְעַנְּנוּ עַל רֹב שְׁלוֹמָם: תהלים לו יא
- ↑ וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֶרְבֵי נָחַל וְשִׁמְחֻתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא כג מ

הגהות הב"ח

- ↑ תוס' ד"ה קפסוק ומי וכו' אצל הכא עדיין לא אסיק אדעתיה:

לעני רש"י

אישקוב"א. מטאטא.

מוסף רש"י

- ↑ נקטם ראשו. הגזזה שבו, אם נחתך ראש שני עלין הגזוהין מכלול קורא ראשו (סידור רש"י סי' רעט). הדרר בעינן מלוא הדורה בענין, הואיל ומזכיר שם שמ"ס עליו (לקמן לו:).

ועל שהיה ספק צידם. של צעלי בתים הללו למחות ציד עוזריו עצירות שדדורם שדצריהם נשמעים ממחמת עושרם והצריות יראים מהם ולא מיחו: **ועל שפוסקין**. צעלי בתים הללו נדקה צרבים שימנוהו לעניים י (והם) ולא נותנים: **לטמיון**. שנטממין וכלים מאלהים: **כונש**. שמדחהו בלך ושוב: **עושק**. לגמרי גזול שכרו: **ועל גסות הרוח**. שמתגאים ומשתררין על אחיהם כשציל עושרן:

הדרן עלך הישן

לולב **הגזול**. לולב קף של תמרס והדר תני הדס וערבה באפי נפשיהו: **גזול**. פסול ולקחתם לכם כתיב משלכם: **ישב**. דבעינן מלוא מהודרת דכתיב (שמות טו) ואנוהו: **של אשיהו**. אינן שעובדין אותו ע"י^(?) ובגמרא^(א) מפרש טעמא: **ושל עיר הנדפת**. משום דלשפרה קאי דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה תקבוצי^(ט) ולולב בעי שיעור ד' טפחים כדלקמן (דף לב:) וכיון דהאי לשפרה קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי: **נקטם ראשו**. פסול דלא הוי הדר: **נפרצו עליו**. משדרה ואינס מחוברין אלא על ידי אגודה כי חופיא שקורין אשקוב"א לאו הדר הוא: **נפרדו עליו**. מחוברין הן בשדרה אלא שלמעלה הן נפרדין לכאן ולכאן כענפי אינן: **יאגדנו מלמעלה**. אס נפרדו עליו יאגדם שיהו עולין עם השדרה כשאר לולבין: **זניי הר הכרזל**. מפרש

בגמרא [נב:] זניי דקלים: **כשרות**. לולבין שלהן ואע"פ שעלין שלהן קטנים מאד ואין עולין עם ארכה של שדרה: **כדי לנענע** **בו**. מפרש בגמרא [נב:] שלשה טפחים תהא השדרה כנגד אורכו של הדס וטפח יותר כדי לנענע דבעינן נענעו כדלקמן (דף לו:) מעלה ומוריד מולך ומביא לעצור רוחות רעות וטללים רעים: **גב' קפסין ומני**. פסול: **לא שגא צי"ט ראשון**. דחיוציה מדאורייתא: **לא שגא צי"ט שני**. דליתיה בנטילת לולב אלא מדרבנן דזיוס הראשון כתיב וַיִּקְרָא בִּנְיָן: **בשלמא יבש**. פסול בדרבנן נמי כיון דמלוא הוא משום זכר למקדש בעינן הדור מלוא: **אמאי לא**. מהיכא תיתי למיפסליה: שגאמר

והיינו שחלק כל עלה ועלה לשנים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד מחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסין** **ותני לא שגא בי"ט ראשון** **וצ"ש בי"ט שני**. משמע דדייק מדקמני סתם ולא מפליג ומימה הא אמרינן לקמן (דף לד:) ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצי"ט שני כשר כדאמרינן לקמן (דף לו:) בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ונפיק ביה ומוקי מתני' צי"ט ראשון ואי דייק מדקמני גזול ולא קמני שאל הא לקמן בסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אצל הכא (א) לא אסיק אדעתיה ואי משום דקמני גזול דומיא דיבש הכי נמי גבי נקב קמני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף צי"ט שני משום הדר ומייהו בירושלמי משמע קתא דמשום חזוית לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן פסולין אלא צי"ט ראשון בלבד תמן אמרין רובו מלד אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דאמרינן לקמן (דף לה:) גבי חזוית ומייהו אי יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסין ומני כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צי"ט ראשון ומכשיר צי"ט שני אי נמי ברישא דמשנה שיך לדקדק מדתני סתם ולא מפליג אצל כולהו אחריני איידי דלא מפליג ברישא לא מפליג בספיא ושונה דבריו סתם אף על פי שיש לחלק:

בעינן הדר וציבא. משמע דפשיטא ליה דבעינן הדר לכולהו יומי ולכם משלכם לא מיתוקם אלא צי"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מיניה חסר דבעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון כדקאמרינן לקמן בפירקא (דף לו:) ר' חנינא מטביל ביה צי"ט שני ונפיק ביה ומימה מאי שגא זה מזה הא כולהו בהדי הדדי כתיבי בחד קרא ולקחתם לכם ציוס הראשון פרי עץ הדר ואי משום דמשמע ליה דהני דכתיבי מקמי ציוס ראשון עליה קיימי אצל הדר בתריה כתיב אכתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף סו:) ולקמן בפירקין (דף לד:) דארבעה מינין שבלולב מעכבין זה את את זה דבעינן לקיחה תמה ובשילהי פירקין (דף מא:) וצריש לולב וערבה (לקמן ד' מג.) דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלא כתיב ולקחת לשון יחיד כי היכי דדרשינן פרק רבי ישמעאל (מנחות דף סה:) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם ואם כן בשאר הימים תסיגי בזמן אחד ובלקיחה של אחד בשציל כולם לכך נראה דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא בגזולין ושאר יומי דרבנן זכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מד.) הלכך צעיקר הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון בשאר יומי כעין דאורייתא וכן בהדר משום הדור מלוא אצל בחסר ובשאל לא תקון ובגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מלוא הבאה בעצירה ושמואל סבר דלא תקון דמתוך שיוצא בשאל יוצא נמי בגזול: משום

לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא משום דליתקש לולב לאתרוג דכתיב ביה הדר ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב (שמות טו) זה אלי ואנוהו דאין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל בהכי כדמוכח פ"ק (לעיל דף יא:) דלמרי רבנן לולב מלוא לאוגדו משום שגא' זה אלי ואנוהו לא אגדו כשר והאי יבש דהכא אין לפרש כמו יבש דפרק אין מעמידין (ע"ז דף כט:) דתנן החרטנים של נכרים יבשים מותרים ומפרש בגמ' יבשים לאחר שנים עשר חדש דהא אמרינן לקמן (דף לג.) גבי הדס יבש יבשו רוב עליו ונשמיייר שם שלשה זדי עלין לחין כשירין אלמא אין היבשות תלוי בשנים עשר חדש אלא יס לומר יבשות דהכא כמו יבשות און כזור דתנן בפרק על אלו מומין (בסורות דף לו.) רבי יוסי בן המשולם אומר יבשה עד שמהא נפרכת בנצפורן:

נקטם ראשו. לכאורה מיירי בשני

עלין האלמנעיים היוצאין מראש השדרה אצל קשיא בדגמרא (דף לב:) קאמר רבי יהושע בן לוי ניטלה המיומת פסול והן אותן העלין האלמנעיים והא אפילו בנקטם ראשו פסול כל שכן נטלו לגמרי וצריך לומר דנקטם ראשו מיירי צרוב העלין העליונים אי נמי אכטריך ליה לרבי יהושע בן לוי לאשמעינן ניטלה דסלקא דעתיה דחשיב הדר טפי מנקטם אי נמי ניטלה אחת מן המיומת דבנקטם לא מיפסלה אא"כ נקטמו שניהן:

נפרצו **עליו**. צרוב עלין איירי דכתינא בתוספתא (פ"ב) ופי'

בקונטרס שנפרצו מן השדרה שלו ואינן מחוברין אלא

על ידי אגודה משמע שרוצה לומר שנתלשו לגמרי מן השדרה ולא משמע כן בגמ' דאמרינן נפרצו דעביד כי חופיא והעלין שנתלשו מן השדרה הוי מיקרו כדאמרינן בגמרא (דף לו:) אמר רבה לא י' (ליגוד) איניש לוליבא בהושענא דמשמיייר הוי והוי חצי'ה כלומר אם אריך הוא יותר מדאי מן הערבה וצא לקצץ מתחת לא יקצץ בעודו באגודו דמשמיייר עלי הלולב כשנתלש מן השדרה על ידי הקצי'ה ומן ההולין עושין חופיא כדאמרינן בהגזול קמא (ב"ב דף יז.) האי מאן דגזל לוליבא מחבציה ועבדינהו הוי קני מעיקרא לוליבא

והשתא הוי הוי ועבדינהו חופיא קני מעיקרא הוי והשתא חופיא ויחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסין** **ותני לא שגא בי"ט ראשון** **וצ"ש בי"ט שני**. משמע דדייק מדקמני סתם ולא מפליג ומימה הא אמרינן לקמן (דף לד:) ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצי"ט שני כשר כדאמרינן לקמן (דף לו:) בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ונפיק ביה ומוקי מתני' צי"ט ראשון ואי דייק מדקמני גזול ולא קמני שאל הא לקמן בסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אצל הכא (א) לא אסיק אדעתיה ואי משום דקמני גזול דומיא דיבש הכי נמי גבי נקב קמני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף צי"ט שני משום הדר ומייהו בירושלמי משמע קתא דמשום חזוית לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן פסולין אלא צי"ט ראשון בלבד תמן אמרין רובו מלד אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דאמרינן לקמן (דף לה:) גבי חזוית ומייהו אי יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסין ומני כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צי"ט ראשון ומכשיר צי"ט שני אי נמי ברישא דמשנה שיך לדקדק מדתני סתם ולא מפליג אצל כולהו אחריני איידי דלא מפליג ברישא לא מפליג בספיא ושונה דבריו סתם אף על פי שיש לחלק:

בעינן הדר וציבא. משמע דפשיטא ליה דבעינן הדר לכולהו יומי ולכם משלכם לא מיתוקם אלא צי"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מיניה חסר דבעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון כדקאמרינן לקמן בפירקא (דף לו:) ר' חנינא מטביל ביה צי"ט שני ונפיק ביה ומימה מאי שגא זה מזה הא כולהו בהדי הדדי כתיבי בחד קרא ולקחתם לכם ציוס הראשון פרי עץ הדר ואי משום דמשמע ליה דהני דכתיבי מקמי ציוס ראשון עליה קיימי אצל הדר בתריה כתיב אכתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף סו:) ולקמן בפירקין (דף לד:) דארבעה מינין שבלולב מעכבין זה את את זה דבעינן לקיחה תמה ובשילהי פירקין (דף מא:) וצריש לולב וערבה (לקמן ד' מג.) דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלא כתיב ולקחת לשון יחיד כי היכי דדרשינן פרק רבי ישמעאל (מנחות דף סה:) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם ואם כן בשאר הימים תסיגי בזמן אחד ובלקיחה של אחד בשציל כולם לכך נראה דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא בגזולין ושאר יומי דרבנן זכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מד.) הלכך צעיקר הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון בשאר יומי כעין דאורייתא וכן בהדר משום הדור מלוא אצל בחסר ובשאל לא תקון ובגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מלוא הבאה בעצירה ושמואל סבר דלא תקון דמתוך שיוצא בשאל יוצא נמי בגזול: משום